

POMHAJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

6. číslo

Budyšin, junij 1973

Lětnik 23

Hrono za smažnik

Njemóžne je, zo bychmój mjelčałoj wo tym, štož smój widžałoj a słyšałoj

W přěnim stawje japoštolskich skutkow namakamy poslednje slowo, kotrež bě Jězus swojim wučomnikam prajił, prjedy hač do njebjes spěješe. Zajimawje je, kak wón jich mjenuje, hdyž wo jich službje na zemi rěči. Wón njepraji: „Wy budžeće moji japoštoloj, moji misionarojo, moji předarjo, moji přistajeni, moji funkcionarojo!“ Ně, tak tam steji: „Wy budžeće moji swědkojo ... hač do kónca zemje.“ (Jap. sk. 1, 8) A swědk – na příklad před sudnistwom – nima ničo dale prajić hač to, štož je w tym padže widzał a słyšał. Ale wězo ma swjatu winowatosć a přislušnosć, to tež po wěrnosći wobswědčić.

A w tej situaciji staj w našim hronu japoštołaj Pětr a Jan, jako stejítaj před wysokej radu. Dobroty dla běštaj wobskorženaj – wšak běštaj w mjenje Jězusowym chromo před durjemi templa hojiloj. Wyšich měšnikow a pismawučenyh pak mjerzaše, zo tutón džiw běše wulki začisć sćinil na přitomnych a zo zaso wulka ličba Židow k wěrje do Chrysta přińdže. A tola njenamakachu žaneje winy, kotrejež dla móžachu japoštołow pochłostać. Woni dyrbjachu jeju pušćić, ale z tym wuměnjom, zo přichodnje njebyštaj ženje wjace něšto prajiłoj wo Jězusu. To pak raznje wotpokazataj. To je za njeju wuzamknjene. Wonaj njemóžetaj mjelčec. Wonaj dyrbitaj rěčec. Wšak staj swědkaj! A swědk, kaž horjeka prajachmy, hinak njemóže. Wón dyrbi to wobswědčić, štož je nazhonil. A tak dyrbja tež prawi wučomnicy wo

tym rěčec, wosebje hdyž maja so zamołwić w zjawnosći, štož su při swojim Knjezu a mištrje słyšeli a widželi. To plaći tehdomnišim wučomnikam kaž džensnišim. To so móže wězo jenož stawać z wuměnjom, zo smy z Jězusom něšto nazhonili, zo wěmy, zo mamy pola njeho a we nim dosć a wšo. Wšak je sam prajił: „Ja sym přišol, zo bychy žiwjenje a wšeho dosć měli.“ (Jana 10, 10)

My nječamy nikomu swój nahlad nanuzować. Ale mjelčec na žadyn pad njesměmy. Wězo dyrbimy so prócować, za kóždu situaciju prawe slowo namakać. Wjele wot wokoliny a wot čłowjekow wotwisuje, před kotrymž stejimy. A Jězus je sam přilubil, zo chce swojim Swjateho Ducha dać, zo by jim pomhał, hdyž sami nje-wědža, što prajić. Wšak mamy swjatki a wěmy, zo je Swjaty Duch woprawdźitosć a realnosć. A jeho prosyć chcemy:

O Ducho, zhotuj swjatki
přez zemju daloku,
zmječć jejne twjerde rjadki
za powěsć Knjezewu.
O pomhaj k prawej wučbje,
nam posylń dušu ty,
zo w radosći a zrudźbje
wo Knjezu swědčimy.

Jap. sk. 4, 20

La.

Tam pčołow syła njesprócna

... won zlětuje na kčenička
a mēd sej hromadźuje;
pjeńk winowy so rozsylnja,
plód w slabym drjewje wutworja
a kiće pokazuje. –

Štož so w serbskich spěwarskich wuznaje, wšak hnydom wě, zo je to šesta štučka Pawoła Gerhardtowego kěrluška „Pój, wutroba, a wjesel so“. Nječamy pak so tu džensa zaběrać z tutym kěrlušom ani z jeho basnikom. Chcemy pisać wo wonym muž, wo kotrymž je pisane: „Jeho stawa njezańdže, doniž pčołki njeprěstanu připowědać krasnosć Božu.“ Jeho mjeno?

Hadam Bohachwal Šěrach

Před 200 lětami – 2. apryla 1773 – wumrě tutón slawný serbski farar a pčołar w 49. lěće žiwjenja na suchočinu. Narodził bě so 5. septembra 1724 w Nosaćicach pola Lubija. Tam běše jeho nan Hadam Cacharias Šěrach z duchownym. W lěće 1737 dósta Hadam Bohachwal Šěrach na Mišnjanskej wjerchowskej šuli swobodne městno za syna serbskeho duchowneho. Tajke swobodne městna běše w lěće 1585 založil kurwjerch August. Šěsć lět běše Šěrach na Mišnjanskej šuli pilnje wuknył. Wottam pada so do Lipska, hdžež studowaše na bohosłowstwo a prirodowědu. W serbskim předarskim kolegiju (po-

zdžišo Sorabia), kotryž bě jeho nan w lěće 1716 sobu založil, wudospolni so w serbsčiny. Nazymu lěta 1746 nawróci so Šěrach do lužiskeje domizny a bu 25. februara 1748 z duchownym w Budyšinku, hdžež skutkowaše hač do swojeje zažneje smjerće. Wot wšeho spočatka prócowaše so Šěrach wo svojich wosadnych. Za nich přeložowaše wulku ličbu pobožnych spisow do serbsčiny a za nich wuda spěwarske ze swojimi dodatkami. We swojim „Škitnym spisu za starych Słowjanow a Serbow“ pisa Šěrach: „Sluša so, zo svojich prjedownikow přećiwu njesprawnym a njelubosćiwym wobwinowanjam zakituješ.“ Farar Šěrach běše wuznamny prirodospytnik a tež historiograf (stawiznopisar), spisowacel a basnik. Wo jeho dopředkarskim duchu swědči, zo je přeložil a wudospolnil „Horne Lužicke Serbke Schul-Knischki“. To so sta w času (1770), jako bu w Hornjej Lužicy přeni raz šulska winowatosć přikazana.

Mjezynarodnu slawu doby sej Šěrach jako pčołarski slědžer. Fachowcy mjenuja jeho najwuznamnišeho prirodospytnika, najinteligentišeho pčołarja a najplódnjšeho apistiskeho spisowacela (kotryž pisa wo pčołarstwje) 18. lětstotka, haj samo najwjetšeho pčołarja wšitkich časow a wótca moderneho pčołarstwa.

Dnja 12. februara 1766 zwoła farar Šerach někotrych hornjołužiskich pčolarjow k sobi do Budyšinka. Tam džeše wo polěpšenje metodow hladanja a plahowanja pčolkow. Z tym bě Šerach založil jedne z najwuznamnišich ekonomiskich towarstwow swojeho časa w cylej Europje. W knihowni Hornjołužiskeho wědomstneho towarstwa w Zhorjclcu so chowaja rukopisne zapiski Jana Jurja Vogela, bliskeho přečela fararja Šeracha. Vogel charakterizuje Šeracha najprjedy jónu jako muža njewšédneho ducha, kiž njehladaše jenož swoje pčolki a kołče mechanisce a po starym wašnjju, ale kiž slědžeše za nowymi metodami. Hižom w léce 1761 wuda mału, ale wažnu knižku. Tuta knižka zbudži tež kedźbnosć zwonka tehdomnišeje Sakskeje. Pčolarjo ze wšěch možnych kónčin počachu jemu pisac. Šerach doby sej wulku nahladnosć mjez pčolarjemi. W léce 1770 wuńdže tuta kniha dospołnje předželana. Pozdžišo bu wona do ruskeje, italskeje a francoškeje rěče přeložena. Swojeje wulkeje nazhonitosće dla bu Šerachej dowěrjeny přeložk wažneje francoškeje knihi wo twarjenju drjewjanych kołčow atd. Dokelž Šerach sam francošce njemóžeše, přeložowaše jeho swak Wilhelmi. Z nim pak so Šerach njejapcy zwadži. Na jeho městno stupi młody kandidat bohosłowstwa Jan Jurij Vogel, kotryž tehdom runje so ze studijow domoj wróci. Vogel přeložowaše, a Šerach wudospólnjowaše. Tak doby Šerach młodeho bohosłowca za pčolarstwo. W tutym času dozrawi tež nacisk za založenje pčolarškeho towarstwa. Vogel Šeracha w tutym směrje pohonjowaše. Skónčnje pučowaše Šerach k svojim

susodnym zemjanskim a tež njezemjanskim pčolarjam. Wšudžom zbudži zrozumjenje a přihłosowanje. 12. februara 1766 zendže so w Budyšinku 8 čestnych a 20 rjadnych sobustawow na přenju zhromadźiznu pčolarškeho towarstwa. Zemjanscy a wosobni pčolarjo tworjachu klasu čestnych sobustawow, do kotrejež smědžachu samo tež žonske přistupić, wostatni tworjachu klasu rjadnych sobustawow. Wuměnenje pak bě za wšitkich, zo wobsedžachu kołče. Lědma bě so powěšć wo založenju towarstwa do zjawnosće roznješa, nazhoni towarstwo tajke překwapjace připóznaće, zo džen wote dnja přiběraše. Samo kurwjerchowski dwór w Drježdžanach witaše ze spokojenjom tuto prócowanje. Lěto po založenju wotmě so w Budyšinku druhi hłowny konwent. Ličba sobustawow bě mjeztym na 80 narostła, mjez nimi hižom wjele wukrajnych pčolarjow.

W léce 1768 přistupichu towarstwu nowe sobustawy nimale ze wšěch krajow Europy: z Pruskeje, Pólskeje, Ruskeje, Danskeje, Hollandskeje, Jendzelskeje, Francoskeje, Swicy, Portugalskeje a wosebje z němskich prowincow. Na hłownym konwenće 1768 wobzamkny so založenje wučbneje pčólnicy a zarjadowanje dalšeje (třećeje) zhromadźiznje wob lěto, mjenujcy kóždu srjedu po swjedženju swj. Trojicy w Budyšinje. Na přenjej zhromadźiznje tuteje skupiny předčita Šerach, sekretar towarstwa, list ruskeje caricy Jekateriny II. na towarstwo a tež list pólskeho krala Stanisława Augusta.

Na 4. hłownym konwenće w léce 1769 so mjez druhim wozjewi, zo je

Mainzowski kurwjerch přikazał, w jeho statach založić pčolarške towarstwa po hornjołužiskim přikładze. Wučomcy ze wšěch kónčin přichadźachu do Budyšinka, zo bychy so tam pod Šerachowym dohladom kuhlali. Bayérski kurwjerch dari Šerachej jako připóznaće jednu zlotu, 20 dukatow čežku medalju z džaknym wopismom. Mjez pčolarjemi, kotriž Šeracha wopytowachu, běštaj tež ruskej studentaj Afanazij Kawerznjew a Iwan Borodowski. Jeju běše carica Jekatarina II. w léce 1771 do Budyšinka pósłala, zo byštaj pola Šeracha wuknyłoj. Wosebje wažne je Šerachowe džělo wo lěsnym pčolarstwie. W nim wón wopisuje džěnsa dawno zaše wažnje pčolarjenja w Mužakowskej a Wojerowskej holi. Tutón spis běše wěnowany mjenowanej ruskej caricy. Dla jeho zaslužbow wo pčolarstwo dóstachu so Šerachej wulke česće.

Hadam Bohachwal Šerach běše wědomy Serb a njeje so swojeho serbskeho pochada hańbował kaž mnozy druzy z jeho „zdžělaných“ serbskich rowjenkow. Wo tym swědči přede wšěm, zo je pilnje do serbskeje rěče přeložował wjele pobožnych spisow. We swojej rozprawje wo delnjoserbskich spěwarskich, kotrež běše w léce 1769 wudał magister Jan Bohalub Hauptmann, pisa Šerach: „Njepřečeljo serbskeho luđa budu so podarmo prócować, jeho rěč écrasérować; čím spodobniša budže Bohu pobožna služba w serbskej rěči — a Bóh budže serbskej maćernej rěči slónco a škit.“

(Žórło: dr. Błažij Nawka w „Rozhledze“ 1966, č. 12)

H. Š.

Mysle k staremu wobrazej Klukša

Přeco zaso jónu hladam na tutón wobraz, kiž dóstach za naš wosadny archiw wot blidar Lehmanec, a při tym pučuja mysle wróco a dopředka, do stawiznow a přichoda.

22. nowembra 1790 sedžeše moler na južnym brjohu Sprjewje a tam Boži dom molowaše. Najskerje bě sej wědomy (abo sonješe tola?), zo jeho twórba do stawiznow njezańdže. Njewědžeše wo mni, wo našim času (a Pomhaj Bóh). Kački pluwaju na wjesnym haće — dawno wjace njeje —, a bur dže strážuju po wjesnej „dróze“, wšako je wulka woda pola a łuki před Klukšom do jězora přeměnila.

Nalěwo steji diakonat, w kotrymž bydleše K. Sigismund Tzschachmann (1748–1792). Z nim bě farar Jan Benada (1715–1800) a w šuli, kiž najskerje na wobrazu naprawo mjez cyrkwju a korčmu přez murju pohrjebnišća hlada, bě z wučerjom Jurij Lahođa. Na wšě 64 lět bě Klukšanski wučer. Korčmar bě zawěsće Jan Šewc (Schuster), a jeho korčma je cyle naprawo na wobrazu widžec.

Před 1830 běchu Klukšanske domy wšě tykowe (Fachwerk). W tutym léce so Klukš hač na cyrkej a dwaj statokaj wotpali. Tak hlada wěža cyrkwyje z lěta 1702 tajka do Lužicy, kaž ju znajemy.

A što so njeje wšo za tutón čas wokoło molerja stało? Najskerje ani wo tym njewědžeše — a možno, zo

ani nježbožowny při tym njebě! Kejžor Joseph II. zemrě, kiž bě syn Marije Terezije. Jeho bratr Leopold II. bu jeho naslědnik. W samnym léce zemrě Benjamin Franklin, znaty politikar a slědžer w USA. Goethe napisa swoje „Romske elegije“, a Schiller so woženi z Charlottu von Lengefeld. Friedrich Adolf Wilhelm Diesterweg so narodži, a

filozof Kant napisa „Kritik der Urteilkraft“. Mozart komponowaše operu „Cosi fan tutte“ a tak mjenowany „Krönungskonzert“.

Najskerje moler wědžeše, zo bě 1789 so we Francoskej rewolucija započala. George Washington bu přeni prezident USA. Možno, zo bě so moler samo na burskich zběžkach Lužicy wokoło tutoho lěta wobdžěl.

Při wšem zwonkownym njeměrje leži měr a nadobnosť w tutym wobrazu. Widžu ja to jenož tak? Po mojím zdaću njeje ničo njezbožowneho w tutym wobrazu. Dostojnosť a wulkosć při wšem robočanstwje.

Kak wjele je so změnilo w tutych 183 lětach. Cyrkej pak je wostała. Wězo njeje wšo při starym wostało, ale mjez křesćanami je Chrystus centrum wostał, tež hdyž druzy druge wěcy za „wažniše“ widža.

A Twoje mysle najskerje tež po swojich pučach du, hdyž tajki stary wobraz widžiš, kiž pochadza z našeje Łužicy.

Bóh daj, zo bychmy z našich na kóžde wašnje bohatych stawiznow móć a nadźiju dobyli, kóždy džen Knjeza powitać. P. W.

Druhi raz w Sólnych kupjelach

(Bad Salzungen)

Dla swojeje chorosće dóstach zaso kaž hižom před lětami wočerstwje nje w Sólnych kupjelach. Nětko pak w zymje, hdyž njeje dawno tak rje nje kaž w léču a nazymu. Njepřijomne wjedro mje wjele we jstwě džeržeše. Skoda! Boža stwórba w swoje rjanosći strowoće wjele pomha a tyje.

Hdyž do swojeje stwy zastupich, předstaji so mi mój nowy towarš. Bórze so mje wopraša, hač sym Serb, dokelž bě něštožkuli wo Serbach hižom styšal. Tak běchmój hnydom wosrjedž zajimaweje rozmołwy. „Předženak“ a wottorhansku protyku mějach sobu. Tuž jemu to pokazach a rozkladowach. Při tym powědach jemu, kak su Serbja za fašistiski čas čerpječ dyrbjeli. Wjele z nich je w jastwach bylo.

Hdyž so po wječeri wuchodžowachmój, nadobo zwony zazwoniču. Diakonisa, kotruž runje zetkachmój, namaj přecelnje praješe, zo su kóždy štwórtk wječor kemše w ewangelskej a tež w katolskej cyrkwi. Mój so džělichmój, a kóždy džěše do swojeje cyrkwyje do Božeje služby. Dokelž bě wosadny farar schorjel, jeho druzy zastupowachu. Tak předowaše njeđzělu superintendent — na dobre, jasne a zrozumljive wašnje. Dašu njeđzělu předowaše mloda duchownka wo Jezusowym překrasnjenu na horje. Zawěrnje, wona měješe při tym sama překras-

njene wobličo a nam tekst jara rjenje wukladowaše.

Zwjeseleni a posylnjeni džěchmy z Božeho domu do sanatorija „Hufeland“, hdžež stajnje jědzachmy. (Hufeland je był wuznamny němski lékař za nutřkowne chorosće w Berlinje.) Našeho pinčnika chcych so něšto woprašec, ale wón mi njewotmołwi. Hdyž so za přičinu pola družich prašach, zhonich, zo je Slowak a wjele němsce njerozumi. Po wobjeđe jemu česce božemje prajah. Přez měru so zawjeseli a so mje wopraša, zwotkel móžu čěski.

„Čěski wšak njerěču, ale serbski!“ Wšědnje nětk hromadže porěčachmój, a husto dyrbjach tołmačič. Jeho koleginy chcychu wědžeč, kak je pola nich doma, čehodla je pola nas a tak dale. Wón chce tu němsku rěč nawuknyć a potom so zaso dom wrócić, hdžež budže jako cuzu rěč rěčacy pinčnik lěpje plačeny.

Čas so ruče miny. Poslednja njeđzěla bě přišta. Po snědanju džěch kemši. Wosadny farar bě mjeztym zaso trochu wustrowil. Za tekst měješe přirunanje wo syjerju. Zo bychmy tež my přinjesli dobre plody!

Popoldnju běch wot znatych na kofej prošeny. Rjana běše to zabawa! Wječor džěch w bibliisku hodžinu Krajnocyrkwinskeho zjednoćenstwa. Předár nam rozložil, kak džakowni mamy być za Bože slowo. W nim mamy tróšt a pokoj pytać w zrudobje a w žalosćach. Při tym spominaše tež na martrarjow za čas nacistow, kak su woni jenož wobstać móhli w sylne wěrje.

Rozžohnowanje wutoru rano njebě mi lochko. Dobry zwisk běch z mnohimi dóstal. Woni mje prošachu, zo bych bórze zaso přišol. To wšak drje wjace njebudže. Přjedy hač so na jězbu podach, wučitach sej Ochránowske hesło:

Knjez je mój pastyr. Na ničim ja nuzu njezměju. (ps. 23).

Haj, to sym w swojim žiwjenju přeco zaso nazhonił.

W čahu sedžachu ze mnu dvě žonskej a dwaj muskaj we wotdžělu. Hdyž so jedna ze žonow jednoho muskeho něšto wopraša, njeđosta žaneje wotmołwy. Tuž so jeho pólsece woprašach, a wón mi z wjesolym wobličom wotmołwi. Tuž běch tež tu zaso wıtany tołmačec. Jězba so ruče miny. Wjesele so w Budyšinje rozžohnowachmy, sebi mjez sobu wšo dobre přejo. PaHaHa.

će kěrłuše č. 293, 294, 295 a 300. Čehodla njeđyrbjate hišće dalje formy wěrywuznaća so přidružić? Tak je synoda schwalila 7 nowych formow w němskej rěči, kotrež smědža so wužiwać — nic pak při křćenicach, konfirmacijach a při podobnych składnosćach.

Synoda je so tež na swojim poslednim schadžowanju zaso dyrbjata zaběrać z prašenjom konfirmacije. Wuslědki tutych wuradžowanjow zhonja wosady hišće wosebje.

Dleši čas hižom předleži synodže namjet, zo bychy wyše zastojnstwa w našeje cyrkwi so přepodale wosobam na wobmjezowany čas. Hač dotal bě pola nas kóždy zastojnik cyrkwyje (fararjo, superintendentca, wyši krajnocyrkwinsey radžiceljo atd.) powołani na čas žiwjenja. To ma so nětk změnić pola superintendentow, kotřiž maja po 12 lětach wot swojeho zastojnstwa wotstupić, a pola wyšich radžicelow krajnocyrkwinskeho zarjada, kotřiž dyrbja po 10 lětach swoje zastojnstwo zložić. — Hač budže so tutón zakon hodžeč přewjesć, kak budže so wón wuskutkować, to ma so wočakać.

Při tutej składnosći jedne prašenje na was, lubi čitarjo: W našich serbskich wosadach bě wašnje, zo běchu fararjo dolho na samsnej farje, hustodosć cyte žiwjenje, kaž Wicežk we Wóslinku, Wyrgač w Nosacicach, Mjerwa w Bukecach (wothladane wot jeho wuhnanstwa za čas fašizma), Zarjenk w Chwaćicach, dr. theol. Zyguš we Wulkich Ždžarach, Handrik w Slepom a wjele družich.

Maće to za dobre? Abo přejeće sej, zo by wosada takle po 10 lětach přeco zaso noweho fararja dóstala? Při tym chcemy wuńć z mēnjenja, zo su wšitcy fararjo jenak kmáni w swojim powolanju, zo ma nětčiši farar dobry kontakt z wosadu a přichodny jón tež zaso změje.

Tu móžeja nahłady zawěrnje wšelke być. Ja bych so wjeselił, hdy bych waše mēnjenje zhonić móhl.

Serbski superintendent

Klukšanski Boži dom w léče 1945

Synoda z wulkim džělom a wažnymi prašenjami

Synoda našeje Sakskeje krajneje cyrkwyje schadžowaše so 31. 3. do 4. 4. 1973 w Drježdžanach.

Přeco zaso so stawa, zo so křesćenjo a njekřesćenjo hromadže ženja. Při tym móže być, zo ma křesćanski džěl wutrobne přece, zo by so mandželstwo započalo z Božim slowom a modlitwu. Njemóhla so w tajkim padže wosebita Boža služba zarjadować?

Wěrowanje, to rěka, zo mandželskaj před Božim wobličom a w Božim mjenje swěru slubitaj, zo so jeju mandželstwo pod Bože žohnowanje staji, je njemóžne, přetož njekřesćanski džěl džěl raznje wěru do Boha wotpokazuje a z tym tež Bože žohnowanje.

Hdyž pak je njekřesćanski džěl zwólniwy kemši přinć kwoli swojeho křesćanskeho partnera, njemóhla so potom wosebita Boža služba za mandželskeju a hosći zarjadować? Kemši smě kóždy přinć. Nikoho so na kemšach njeprašamy, hač do Boha wěri. Naše Bože služby su zjawne, za wšitkich přistupne.

Synoda je jedyn formular wobzamknyla, po kotrymž móže so tajka Boža služba džeržeć.

Dawno hižo wuprajichu wšelky přece po nowej formulaciji wěrywuznaća pódla teksta, kaž smy jón na pačerjach wuknyli: Ja wěrju do Bohu Wótca, Wšehomócného, Stworicela njebjesow a zemje... Tak spěwamy na kemšach jako wěrywuzna-

Dziwapolne zachowanie Michalskeje cyrkwe

Jako w tutejch dnjach na wysokich róstach pod wjelbom we wěži našeje Michalskeje cyrkwe stejach, mějach swoju radosć na derje zdžeržanych wokoło lěta 1500 namolowaných kwětkach, kiž su nam tam wěcywustojni tak wušiknje wudrapali. 16 mólbow tam widžiš, lubje namolowaných. Pod wjelbom stejo jimaše mje njejpacy džak z cyłeje wutroby Bohu Wótcej. Runje tutón wjelb we wěži je nam Michałsku cyrkwe zdžeržal hač do džensnišeho dnja. Hladajmy do stawiznow Michalskeje wosady, nadrobnje napisaných w lěće 1819 wot fararja Mički.

Njedźelu, 30. oktobra lěta 1633, so nawali hrabja A. W. z Wallenstein, rozkazowar kejšorskeho wójska w 30lětněj wójnje, před město Budyšin ze 70 000 mužimi a přewiny město 1. nowembra „z accordom“. Jako wobsadku zawostaji regiment pěšich wojakow, 2 eksadronje jězdnych a 2 kompaniji Kroatow. Wyška Gólca postaji za komandantu, kotrehož mjeno we wuchach Budyšanow přeco zrudny wothłós zbudži. Mjenowany wyšk Gólč hnydom Michałsku cyrkwe znjewuži. Wšelaki wójnski čapor tam zaměstni. Ewangelscy Serbja zhubichu swój Boži dom. — Jako so kurwjerchowske wójsko pod generalom Arminom Budyšinej přibližowaše, da Gólč hnydom Budyške předměsto zapalić a wutoru, 2. meje lěta 1634, cyłe město. Palace město wopuści a přewostaji jo jeho zrudnemu wosudej. Budyšin w rozpadanach! Wulka cyrkwe swj. Pětra stejše wupalena bjez třěchi a ze zničenej wěžu. Wětr wuješe přez rozbite wysoke wokna. Cyrkwe swj. Mikławša steji hišće džensa jako ruina. Serbsku katolsku cyrkwe při Kamjentnej smědzachu hakle w lěće

1647 zaso wutwarić. Jenička cyrkwe, kiž so za Bože služby hodžeše, běše naša Michalska. Wona bu wuchowana. Třěcha bu wšak tež zničena, a kóžy běchu spalene. Wěža bu hač na wjelb wupalena. Hač na wjelb! Runje tutón wjelb je tomu najhóršemu zadžewał. Spody njeho w drastkomori ležeše na 105 centarjow půlwra! Kajke hrozne rozbuchjenje by so stało, hdy by so wjelb pod čezu palacych rjadow sypny! Naša Michalska cyrkwe by dospolnje zničena była. Džak budž Bohu, tomu tak njebě! To je tola dziw, zo je wjelb we wěži, jenož jedyn cyhel tolsty, tajke strašne pruwowanje wudžeržal. Tež w lěće 1945 je pokazal, zo samo 300 lět pozdžišo něšto znjesa. Wěža bu zaso wupalena, a wjelb je zaso swój nadawk dopjelnił. Zehliwe rjady, cyhele a wšón možny njerjad na njón tłóčachu. Wjelb so njeda rozpačić. Haj samo, jako so zwón do hłubiny sypny, njebu wjelb wobškodženy. — Što tajke wjelb wunjesu, smy tež widželi, jako dyrbjachmy w tutejch lětach třěchu a kóžy cyrkwe dokladnje wobnowić, kóžy tehdy po lěće 1634 zběhane. Hdyž špundowanje na lubi cyrkwe wotstro nichmy, wuhladačmy čětro překwapjeni jenož njerjad, někotre sto lět stary njerjad, cyhele, proch, zwuhlene drzewo a wšo možne druge. 75 wozow — t. r. 225 tonow abo 4 500 centnarjow — njerjada dyrbjachmy zrumować a wotwozyc.

Hdyž džensa pod wjelbami steju, wobhladaju je z wobdžiwanim. Što su wšo znjesli! Što su wuchowali! — Njeh je nam to wšo přirunanje za druhi nas škitacy wjelb, kiž je mćniši a nas zwarnuje před strašnišimi nadběhami. Bóh naš škit!

P. A.

Z wosadow

Hučina. Pjatk, 11. 5. 1973, přewo džeše wulka wosada, wjele serbskich a němskich duchowných nahle zemrětoho fararja Arnošta Hornčerja na jeho poslednim puću. My chcemy w přichodnym čísle na swójeho nutrnje lubowaneho bratra a přecela nadrobnišo spominać.

Njeswaćidlo. Lětsa na žnjowodžaknym swjedženju budže tomu 25 lět, zo móžemy Bože služby zaso w swojej znowanatwarenej cyrkwi swječić. Tuž budu kemše na 10. njedźeli po swjatej Trojicy (26. 8. 1973) pod znamjenjom tutoho jubileja stać, ale hižom njedźelu Kantate mějachmy w tutej wobłuku rjanu, swjatočnu jubilejnu hudźbu wot našeho cyrkwiskeho chóra, solistow a instrumentalistow pod wustojnym nawjedowanjom kantora Fehra wuhotowanu.

Serbscy ewangelscy fararjo běchu hosćo pólskeje ew.-luth. cyrkwe. To běchu za nas pře wšu měru rjane a nazhonjenow polne dny wot srjedy po jutrach (25. 4.) hač do srjedy do Jubilate (9. 5.). To rěka: přeni a posledni džen běštej polnje wupjeljenej ze samej dalokej jězbu do a z Beskidow. Štóž ma atlas k ruce, njeh pyta w nim Bielsko-Bialu,

tam cyly kónc zady Hornjeje Šleskeje, tam smědzachmy w cyrkwiskim domje „Betania“ přebywać. Wjele chcemy wam powědać wo tym z wulkej džakownosću.

Tak krasne kaž tele dny běchu, tak nas zrudzi naposledku telegram, zo je naš drohi bratr a přecel farar Arnošt Hornčerja — **H u c i n a n s k i** nahle zemřel. Tuž wotjědžechmy džen přjedy dom, zo bychmy swójeho swěrneho zastojnskeho bratra k rowej přewodžec mohl. My běchmy jeho naležnje prosyli, zo by z nami sobu do rjaneje Pólskeje jěl. **Z** njezapomnitým pohladanjom rjekny:

„Ně, to njedže!“ — kaž by wě dzał, zo je jeho poslednja hodžinka tak blisko před nim.

Buceky. Zloty kwas swječeštaj Herman Krawc, ratar z Wawic, a jeho mandželska Wilhelmina rodž. Čornakec. Wobaj staj dobraj, wědomaj Serbaj. My přejemy jimaj dale móc, radosć a Bože žohnowanje.

Šprowje. Po 30 lětach zaso serbske kemše! We Wochozach na farje zhonich wo lubej serbskej wosadnej w Sprowjach, kotraž ma w swojej wysokej starobje žadanje po serbskim Božim wotkazanjom. Přecelstwom a susodža běchu tež přišli, a ja smě-

džach jim Bože słowo serbsce připowědać a swjaty sakrament wudželić.

Kajke bě to za nas wšitkich wjele!

Haj, tak běchmy to na pačerjach wuknyli. To běše jim zetkanje z lubej starej duchownej domiznu. Ja běch z wotpohladom wjele tych rjaných, jadriwych bibliskich słowow zwuběrał, wo kotrychž wě džach, zo su jim ze serbskeho katechizma znate.

Při šalce kofeja hišće rjanu chwilu bjesadowachmy. Woni rady na moje rozprawy wo Leningradže a Kijewje poslušachu a ja jim rady powě dach. W.

Wono so njezanje přez wójsko abo móc, ale přez mojeho ducha, praji knjez Cebaot.

(Hrono na swjatkowny swjedžen)

Serbski cyrkwinski džen

W dnjach, w kotrychž tute číslo našeho wosadnika „Pomhaj Poh“ wuń dže, wotměwa so 2. a 3. junija w Husce naš cyrkwinski džen. Wšo bliše sće namakali w mejskim čísle. Jenož to k dopomnjeću: Sobotu, 2. junija so zromadžizna na farje w 15 hodž. započnje. Njedželske swjedženske kemše su w 9.30 hodž. La.

„Wotmolwa“

W poslednim čísle smy rozprawjeli wo Malinkowej nowej hrě „Wotmolwa“, kotraž so někotrerazy wot NSLDž předstaješe. Nadžiomnje su mnozy sebi tutu zajimawu, dobrou dramu wobhladali! Wona chcyše być hodnoćenje serbskeho basnika Jakuba Barta-Čišinskeho. Tohodla běše chwalobne, zo so při hrě někotre jeho basnje přednosowachu. Jednu choemy tu wozjewić:

Moje pjero

Bój ze žiwjenjom mužow tworj A w skutkach mužow wulkich twari; Móc mužowa so drjebjo mori, Hdyž zbože z kužolom so wari. Mi žiwjenje bě bój a běda, A brón a škit a puć bě pjero.

Hdyž prut so za chribjet ći chowa, Wječ do durjow a namóc bucha Ći Boža ruka swječo kowa Brón: Móc a mjec a křidło ducha. Mi žiwjenje bě bój a běda, A brón a škit a puć bě pjero.

Tuž z měrom hladam do přichoda, Njeh émy, njeh slóńčne dny so [ćerja;

Wšak hišće móc mi mysłow mloda A k njebesam so zdychi měrja; Hdyž žiwjenje je bój a běda, Brón, škit a puć mi wostań, pjero!

La.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadza jónkróc za měsac z ličencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchowných. — Hłowny zamotwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswaćidlski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čiše: Nowa Doba, čišćerňa Domowiny w Budyšinej (III-4-9-873)